

Autor: Prof. Vittorino Vezzani

Lidé odjakživa potřebovali přenášet na skutečnou nebo mytologickou bytost hrdiny všechny vlastnosti, které odpovídají jejich vlastnímu náboženskému, sociálnímu nebo morálnímu ideálu. Mýtus hrdinů kvetl ve starém Řecku a dal u všech helénských národů podklad ke skutečnému náboženskému kultu. To jasně ukazuje, jak již ve starověku celé skupiny lidí podléhaly touze mít osobnost, v níž by byly vtěleny a představeny všechny ideály svátosti, moudrosti, krásy a moci.

Od Bódhisattvů indických náboženství až po duchovní otce a mučedníky svaté v křesťanství, od hrdinů starého Řecku – až po triumfátory Říma, od ideálních postav středověkého rytířství a dvorů renesance – až po velké muže dnešní doby, jedná se stále jen o zosobnění a novým ideálům odpovídající postavu muže, jehož osobnost by vyjadřovala snažení a chtění doby, která ho vytvořila.

Z ranního tréninku černého řádu...

V moderní době, v níž plutokratický režim měšťácké civilizace jde ovšem vstříc neodvratné záhubě, vyrostly ideální typy, z nichž mnohé jsou schopny hrdinného rozvinutí. Angličané mají ideální postavu svého gentlemana, Američané selfmademana, Francouzi buržoazii a dnešní Rusové komunisty. Každý z těchto ideálních typů má svoje světlé a stinné stránky, a při srovnání s každým z nich shledáme, že fašistický ideál je z nich nejdokonalejší.

Anglický gentleman – korektní, klidný – dokonalý příklad muže čestného, rytířského, dobrodružného a zároveň neschopného nízkosti; ochránce a reprezentant tělesných a duševních hodnot rasy, vždy vědomý si vlastní převahy a rozumný pán nižších ras; to je jeden z nejkrásnějších ideálů moderního lidství. A přece pravý fašista cítí, že musí dosáhnout vyšší dokonalosti. V postavě anglického gentlemana tkví neuvědomělý sice, ale tím silnější egoismus, který fašista musí překonat, aniž by to ovšem jeho vlastní osobě uškodilo...

Gentleman si hledí vždy udržet určitý odstup od ostatních lidí, což je vlastnost, kterou fašista – jenž je opravdově a to v hloubi své bytosti lidový, demokratický – nesmí podlehnout. Gentleman na život hledí jako na jakýsi druh hry – čestné hry, hrané poctivě (*fair play*) – kdežto pro fašistu je život prodchnut povinnostmi. Gentleman si cení pohodlí, které fašista zavrhuje. Gentleman hledí na práci jako na nutnost, kdežto fašista v ní vidí svoji sociální povinnost (*carta del lavoro*). Zatímco gentleman vyžaduje téměř neomezenou individualistickou neodvislost, u fašisty je omezena povinnostmi sociální solidarity. Tím ovšem není řečeno, že by nebyli gentlemani, kteří by nebyli schopni splnit i nejvyšší

povinnosti a také ne, že by každý fašista byl gentlemanem.

Americký selfmademan je v mnoha ohledech přímý potomek prvních pionýrů této volné země. Je jim podobný svojí odvahou, schopností rychle jednat, mocnou touhou po úspěchu, mnohostranností a schopností se přizpůsobit (*flexibilita*, pozn. DP), smělostí a láskou k životu plnému vzruchu a rizika. Americký selfmademan je schopen nejvyššího vypětí vlastních sil a spoléhá při tom na štěstí a vlastní prostředky. Neleká se nikdy žádných novinek, i když jsou sebe smělejší a maximálně si cení osobní svobody. Je představitelem individualismu svojí veliké země neohraničených možností; s mužným optimismem umí podstoupit nebezpečí boje a dobýt naprostého vítězství. Ale podstatou jeho jednání je často přehnané přeceňování materiálních hodnot a celé jeho snažení většinou spěje k získání co největšího bohatství. V boji o dolar, který v nové zemi bez tradice představuje nejvyšší moc, bývá solidarita s celkem přehlížena jako dálná krajina.

Proti tomu fašista nehledí na majetek jako na nejvyšší vlastní dobro, nýbrž jako na prostředek – nástroj – pomocí něhož získává práci a obživu on i jeho bližní a proto také dobytí a užívání majetku přináší fašismu s sebou mnoho povinností a zodpovědnosti. Fašismus si velmi dobře uvědomuje, že lidi nelze posuzovat jen podle hmotného bohatství nebo chudoby, ale také podle jejich duševních a mravních hodnot. A hrdinské pojetí života, k němuž fašismus míří, netkví v honbě za vzrušením a hazardní hře se životem, nýbrž ve vnitřní rovnováze, která ho chrání a posiluje v kolísání mezi propastmi a horami života ve společnosti.

Gerarchia, Rassegna Mensile della Rivoluzione Fascista

Fašismus stojí co nejpříkřeji proti přehnanému americkému individualismu. Fašismus vyžaduje, aby každý jedinec věnoval a podřídil své síly státním zájmům, čímž je zároveň posilován – jako součást státu – on sám. Pravý fašista musí mít všechny dobré vlastnosti amerického pionýra, ale musí je umět podřídít duševním a mravním potřebám společnosti. Nikoli náhodou odpověděla Itálie na individuální hrdinný skutek přeletu oceánu Američanem Lindbergem, svým slavným přeletem oceánu stem italských „mořských orlů“!

Francouzský buržoa je vzorem mírnosti a jemnosti; umí se velice dobře a rychle rozhodovat a snaží se přijít k co největšímu bohatství jaksi „elegantně“. Umí se rozhodovat, dokáže být šetrný, když je potřeba, miluje krásné věci, pěstuje vědění i umění v jejich nejčistší formě, je velkomyslný a pohostinný, zdvořilý a dobře vychovaný. Je příliš kultivovaný, aby duševní hodnoty kladl níž než hmotné, ale příliš požívačný, aby se vzdal s lehkým srdcem všech výhod, které s sebou bohatství přináší. Přesto se umí odvážně bít za mnohé ideály, které mu žádné osobní výhody nepřinášejí; bývá naplněn láskou k vlasti i militaristickým duchem. Vzdor své lásce k vlasti stojí ovšem proti státu vysloveně individualisticky. Vidí v něm totiž spíše jen ochránce svých privátních statků a osobní

bezpečnosti.

Tento náhled na stát přenáší i na internacionální sféru, přičemž bezpečnost vlastního národa samozřejmě staví výš než mezinárodní spravedlnost a jako je vždy nakloněn pacifistickým pláštěm Společnosti národů přikrýt moc a sílu vzrůstající se národů, tak také skrývá vnitřní politiku plutokracie pod pláštěm parlamentaristického volebního povyku. Je vcelku tolerantní v náboženských záležitostech, na něž hledí jako na osobní záležitost, klade malý důraz na morálku jednotlivců a na práci shlíží jako na nutnou námahu, které je zapotřebí k vytvoření dostatečného kapitálu, z něhož by mohl žít jako rentiér a proto snáší všechny potíže, jen aby si zajistil tento klidný život. A protože je ve svém epikurejském pojmání života rušen stále důraznějším tlakem dělnické třídy, pokouší se její vzestup zastavit papírovými hračkami politických partají, rozšiřováním blahobytu a omezováním porodů, což však zároveň umenšuje životní sílu rasy. Bojuje navenek proti mladým národům, rozsévá různice – a zároveň se při tom opírá a oddílý černého vojska, naverbované v koloniální říši.

Fašistický charakter přejímá všechny občanské ctnosti, ale náleží jiné epoše, jinému politickému a sociálnímu klimatu a tam, kde francouzské měšťáctví vede k zániku, přináší vzestup k novým metám.

I ruský bolševik chce tvrdými a nelidskými oběťmi uskutečnit sen. Ideologie, jimiž je veden – po neúspěšném pokuse u přezrálých národů Západu – a které do východní Evropy přišly opožděně, předpokládají hospodářský komunismus, který byl dosud s úspěchem pěstován jen u klášterních společenství, skládajících se z poutivě věřících a po svatosti toužících lidí, nemá však vyhlídky prodchnout obyčejné lidi, tím víc, že hlavní cíle, které si teď technicky i jinak zaostalé sovětské Rusko klade, jsou materiální. V mnoha bolševicích však působí žhavá touha po nové, lepší společnosti, v níž by panovala co možná největší spravedlnost, proudí v nich dravá síla, která se rve o uskutečnění všeho předsevzatého; pohotovost, nasazení, vzorný osobní smysl pro oběť, který je nutí obětovat vše, co sami nutně nepotřebují a žít velmi nuzně – statečné a odhodlané snažení pomoci kupředu vědě i technice a vychovat masy ke kolektivistickému životu.

Avšak postavit lidi na jeden stupeň se může zdařit právě jen v materiální rovině, nikoli v nezměnitelných vrstvách duchovní hierarchie. V nesmírném byrokratizmu bolševického aparátu a v gigantických kolektivech svého úspěšného industrializování se bolševik vlastně pokouší o obdobu standardního molocha amerického typu, který vstřebává individua tak, že je rozměňuje, masifikuje a snižuje na pouhá čísla. Vyrábí z nich materiál pro stroje a statistiky.

Uvědomělý fašista naproti tomu ví, že hmotné bohatství sociální život nevylučuje, nýbrž ho má prohlubovat, vyplňovat, ucelovat a chránit, kdežto moc hmoty a věcí odvádí ruský národ od vyšších duševních drah stejně jako americký. Fašismus zároveň ponechává každému národu právo jít vlastní cestou, aniž by je při tom vylučoval ze společenství všech ostatních národů. Pravý fašista cítí stále více, že jeho jednání je v souladu se skutečným a správným lidským životem a že má své základy hluboko zakotveny v etice a duchovním životě.

Článek Prof. Vittorina Vezzaniho vyšel původně v italském časopise Gerarchia, Rassegna Mensile della Rivoluzione Fascista v roce 1934.

Poznámka DP:

Očividná archaičnost a nepřítomnost všech výše uvedených ideálů lidských typů v dnešní západní společnosti nejlépe ilustruje, nakolik její úpadek za celé století pokročil. Zároveň si však nelze nevšimnout, kolik viny na tomto stavu tyto „ideální typy“ řadou svých vlastností nesou.

Konzervativci nejružnějších odstínů přitom dodnes vyvolávají relikty ducha anglického gentlemana, amerického selfmademana nebo francouzského buržoi, kteří s rozhodující pomocí sovětského komunisty zahnali fašistický typ do katakomb, aby pak na svá místa postavili jeden vzor neforemného konzumistického míšence, zrozeného z jejich nezdravého spojení.

Z Baťových novin Zlín v roce '35...

To když v roce 1935 text profesora Vezzaniho uveřejnil baťovský časopis Výběr, uvedl jej těmito slovy:

„Svůj ocas, jak známo, chválí každá liška. Proč by to tedy neměly dělat vládní režimy? Tento článek je tak vybranou ukázkou, že si našeho „Výběru“ zaslouží.“